

КРИТЕРИЈУМИ ЗА ОДОБРЕЊЕ ТЕЛА ЗА ПРОЦЕНУ ЈЕЗИЧКОГ ЗНАЊА И МЕТОДА ПРОЦЕНЕ ЈЕЗИЧКОГ ЗНАЊА

(прилагођен извод из процедуре ДЦВ-КЛ-ПР-011 издање 09/00 од 12.04.2022.)

Критеријуми за одобрење тела за процену језичког знања и метода процене језичког знања су у вези са следећим документима:

1. Закон о ваздушном саобраћају (члан 48 став 2),
2. Правилник о основним правилима у области цивилног ваздухопловства и надлежностима Европске агенције за безбедност ваздушног саобраћаја којим је преузета Уредба (ЕЗ) бр. 216/2008 (Прилог 3, Анекс Vб, (4)(д)),
3. Правилник о дозволама контролора летења, центрима за обуку и ваздухопловно-медицинским центрима којим је преузета Уредба (ЕУ) бр. 2015/340 (АТСО.В.030 и АТСО.В.040).

Сходно члану 48 став 2 Закона о ваздушном саобраћају:

„При пружању услуга контроле летења употребљавају се изрази стандардне фразеологије на енглеском језику, које прописује Директорат.

Када се услуге контроле летења пружају домаћем ваздухоплову који лети по правилима оперативног ваздушног саобраћаја, користе се изрази и на српском језику које прописује Директорат.“

У складу са Анексом Vб, (4)(д) Прилога 3 Правилника о основним правилима у области цивилног ваздухопловства и надлежностима Европске агенције за безбедност ваздушног саобраћаја којим је преузета Уредба (ЕЗ) бр. 216/2008:

„ (i) Контролор летења мора да покаже способност да говори и разуме енглески језик у мери која је неопходна да комуницира ефикасно у гласовном (телефонском/радио-телефонском) и непосредном контакту лицем у лице у ситуацијама о конкретним темама и темама везаним за посао, укључујући ванредне ситуације.

(ii) Контролор летења мора такође да покаже способност да говори и разуме национални језик/језике на горе описаном нивоу, кад год је то неопходно у дефинисаном делу ваздушног простора за потребе пружања АТS услуга.“

У складу са регулаторним захтевима АТСО.АR.А.010(9) Анекса II Прилога 1. Правилника о дозволама контролора летења, центрима за обуку и ваздухопловно-медицинским центрима којим је преузета Уредба (ЕУ) бр. 2015/340 (у даљем тексту: Правилник) Директорат одобрава метод процене за доказивање језичког знања и успоставља захтеве који се примењују на тело за процену језичког знања у складу са захтевом АТСО.В.040.

При успостављању критеријума за одобрење метода процене језичког знања и тела за процену језичког знања Директорат поступа и у складу са препорученом праксом *ICAO* документа 9835 - Приручник за имплементацију језичких захтева, укључујући девет основних принципа Етичког кодекса Међународног удружења за језичко тестирање (*ILTA*) и *ICAO Cir 318 AN/180* - Критеријуми за језичко тестирање у циљу глобалне хармонизације.

КРИТЕРИЈУМИ ЗА ОДОБРЕЊЕ ТЕЛА ЗА ПРОЦЕНУ ЈЕЗИЧКОГ ЗНАЊА

Тело за процену језичког знања из енглеског језика

У складу са захтевом АТСО.В.040(а)(2) метод процене језичког знања мора да садржи квалификације процењивача.

Да би Директорат одобрио тело за процену језичког знања, морају да буду испуњени регулаторни захтеви АТСО.В.040(а)(2) Анекса I Прилога 1. Правилника у складу са *EASA* прихватљивим начинима усаглашавања АМС3 АТСО.В.040, АМС4 АТСО.В.040(а),(б),(ц), (д)(6):

1. Лица која су одговорна за процену језичког знања би требало да буду одговарајуће обучена и квалификована (АМС3 АТСО.В.040)(а);

Лица која су одговорна за процену језичког знања би требало да буду или стручњаци из ваздухопловства (нпр. контролори летења који имају или су имали важећу дозволу контролора летења) или језички стручњаци који су завршили додатну обуку из области ваздухопловства.

Процењивачи језичког знања из енглеског језика би требало да буду обучени из захтева који су специфични за процену језичког знања и из техника процене и испитивања.

Лица која су одговорна за процену језичког знања би требало да својим потписом документују да су упозната са следећим документима:

- Анексом 1 уз Конвенцију о међународном цивилном ваздухопловству, у делу који се односи на: Захтеве за језичким знањем и *ICAO* скалу оцене језичког знања (Прилог 1),
- *ICAO* документом 9835 – Приручник за имплементацију језичких захтева, укључујући девет основних принципа Етичког кодекса Међународног удружења за језичко тестирање (*ILTA*),
- *ICAO* оцењеним примерима комуникације,
- *ICAO Cir 318 AN/180* Критеријуми за језичко тестирање у циљу глобалне хармонизације,
- Правилником о основним правилима у области цивилног ваздухопловства и надлежностима Европске агенције за безбедност ваздушног саобраћаја којим је преузета Уредба (ЕЗ) бр. 216/2008 (Прилог 3, Анекс Vб (4)(д)),
- Правилником о дозволама контролора летења, центрима за обуку и ваздухопловно-медицинским центрима којим је преузета Уредба Комисије (ЕУ) бр. 2015/340 (АТСО.В.030 и АТСО.В.040).

2. Процењивачи језичког знања би требало да редовно похађају обуку освежења знања из вештина процене језичког знања (АМС3 АТСО.В.040)(б).

Испитивачи и процењивачи за процену језичког знања би требало да похађају обуку освежења знања из вештина процене језичког знања у циљу стандардизације у АТС заједници на 12 месеци у току важења одобрења које издаје Директорат. Потребно је документовати доказ о завршеној обуци освежења знања у дефинисаном року, како би одобрење које Директорат издаје на две године било важеће(АМС4 АТСО.В.040)(д)(6).

Такође, испитивачи и процењивачи би требало да имају успостављену процедуру која ће обезбедити стандардизацију у оквиру самог тела за процену језичког знања(АМС4 АТСО.В.040)(д)(б).

3. Процењивачи језичког знања не би требало да спроводе процену језичког знања кад год може да постоји утицај на њихову објективност (АМС3 АТСО.В.040)(ц).

Процењивачи језичког знања би требало да успоставе механизам којим ће се спречити да процењивачи спроводе процену језичког знања кандидата у случају околности које би могле да доведу у питање њихову објективност.

4. Тело за процену језичког знања би требало да достави јасне информације о својој организацији и односима са другим организацијама (АМС4 АТСО.В.040)(а).

Подносилац захтева за одобрење тела за процену језичког знања би требало да достави Директорату јасне информације о организационој јединици у којој је тело запослено и о односима са другим организационим јединицама.

5. Када је тело за процену језичког знања део организације за обуку контролора летења, требало би да постоји јасно и документовано раздвајање између активности обуке и активности процена (АМС4 АТСО.В.040)(б).

Подносилац захтева за издавање одобрења телу за процену језичког знања би требало да достави Директорату јасне информације о организационој јединици у којој је тело запослено у погледу активности везаних за почетну обуку (основну обуку и обуку за овлашћење), обуку у јединици контроле летења за стицање посебног овлашћења за локацију и обуку из енглеског/језика у оквиру континуиране обуке, и требало би да документује раздвајање између активности везаних за наведене обуке и активности процене језичког знања.

6. Тело за процену језичког знања би требало да обухвати довољан број квалификованих испитивача и процењивача језичког знања за администрирање теста (АМС4 АТСО.В.040)(ц).

Подносилац захтева за одобрење тела за процену језичког знања би требало да документује успостављен механизам на основу ког је утврђен потребан број квалификованих испитивача и процењивача за процену језичког знања.

Подносилац захтева за одобрење тела за процену језичког знања би требало да у обрасцу Директората попуни део који се односи на администраторе за спровођење процеса процене језичког знања, за које би требало да документује да су завршили обуку за администрирање теста за спровођење процене језичког знања.

7. С обзиром да Директорат одобрава тело за процену језичког знања, приликом достављања података о стандардизацији тела за процену језичког знања из енглеског језика на годишњем нивоу, потребно је доставити и следеће податке који могу имати утицаја на одобрење тела за процену језичког знања:

- 1) о укупном броју извршених процена сваког члана тела за процену језичког знања на годишњем нивоу и
- 2) о спроведеним интерним стандардизацијама и њиховим резултатима.

Тело за процену језичког знања из српског језика

Тело за процену језичког знања из српског језика чине професори српског језика Центра за српски језик као страни језик, Филолошког факултета Универзитета у Београду - водеће институције за српски језик у Републици Србији чији је систем сертификације усклађен са Заједничким европским оквиром референци за језике Савета Европе (*CEFR - Common European Framework of Reference for Languages*) и која је акредитована од стране Министарства просвете Републике Србије, што је прихватљиво за Директорат.

Подношење захтева за одобрење тела за процену језичког знања из енглеског језика

За издавање одобрења телу за процену језичког знања из енглеског језика потребно је доставити писарници Директората попуњен захтев обрасца ДЦВ-КЛ-ОБ-015, који се налази на веб страници Директората.

Захтев за одобрење тела за процену језичког знања из енглеског језика се подноси на основу претходно одобреног теста од стране Директората, који ће се користити за процену језичког знања.

Обрада захтева и провера усаглашености

Захтев за одобрење тела за процену језичког знања, се заједно са пратећом документацијом разматра на основу успостављених критеријума за одобрење тела за процену језичког знања, у складу са захтевима АТСО.В.040(б) Анекса I Прилога 1. Правилника и ЕАСА прихватљивим начинима усаглашавања.

Одобрење тела за процену језичког знања доношењем решења

Уколико је уз захтев достављена сва неопходна документација и уколико се утврди усаглашеност са регулаторним захтевима, директор Директората доноси решење којим се издаје одобрење телу за процену језичког знања са роком важења две године од датума завршетка обуке из захтева који су специфични за процену језичког знања и из техника процене и испитивања, које се преко писарнице Директората доставља подносиоцу захтева.

Решењем се такође издаје одобрење администраторима који су завршили обуку за администрирање теста за спровођење процене језичког знања на основу захтева и документованих доказа са роком важења од две године.

Листа одобреног тела за процену језичког знања ДЦВ-КЛ-ОБ-027 се објављује на веб страници Директората.

Уколико се током провере усаглашености захтева за одобрење тела за процену језичког знања и достављене документације утврди да не постоји усаглашеност, директор Директората доноси негативно решење, које се преко писарнице Директората доставља подносиоцу захтева.

Суспензија или стављање ван снаге одобрења тела за процену језичког знања

Уколико се у току надзора утврди да испитивач и/или процењивач не испуњава потребне стандарде за спровођење процена језичког знања или стандарде приликом спровођења процена језичког знања, Директорат може повући или ставити ван снаге одобрење за релевантног члана тела за процену језичког знања, у складу са одредбама члана 254. Закона о ваздушном саобраћају.

КРИТЕРИЈУМИ ЗА ОДОБРЕЊЕ МЕТОДА ПРОЦЕНЕ ЈЕЗИЧКОГ ЗНАЊА

Метод процене језичког знања из енглеског језика

Да би Директорат одобрио метод процене језичког знања потребно је да буду испуњени регулаторни захтеви АТСО.В.030(б),(ц) и АТСО.В.040(а) Анекса I Прилога 1. Правилника у складу са ЕАСА прихватљивим начинима усаглашавања АМС1 АТСО.В.040, АМС2 АТСО.В.040, АМС4 АТСО.В.040(д).

У складу са захтевом АТСО.В.040(а)(1) метод процене језичког знања који одобрава Директорат мора да садржи процес на основу ког се врши процена.

1. Процена језичког знања би требало да буде конципирана тако да одражава задатке које обављају контролори летења, али са посебним акцентом на језику, а не на оперативним процедурама и знању (АМС1 АТСО.В.040)(а);
2. Проценом би требало да се утврди способност кандидата да комуницира ефективно у визуелној и не визуелној комуникацији у свакодневним и ванредним ситуацијама (АМС1 АТСО.В.040)(б);
3. Процена језичког знања би требало да обухвати следеће елементе (АМС2 АТСО.В.040)(а):
 - слушање – процену разумевања,
 - комуникацију - процену изговора, тачности изговора, структуру и фонд речи;
 - интерактивну комуникацију.
4. Код преласка са фразеологије на свакодневни говор и обрнуто требало би да се спроводи процена разумевања и комуникације (АМС2 АТСО.В.040)(б).
5. Уколико се комуникација не спроводи у ситуацијама лицем у лице, требало би користити одговарајуће технологије за процену способности разумевања и комуникације и за омогућавање интерактивне комуникације (АМС2 АТСО.В.040)(ц).
6. У случају продужења посебног језичког овлашћења, процена се може спровести у току активности обуке или на оперативном радном месту, уз претходно обавештење контролора летења да ће бити извршена процена његовог/њеног језичког знања (АМС2 АТСО.В.040)(д).
7. Документација о процени језичког знања би требало да обухвати најмање следеће:
 - 1) циљеве процене (АМС4 АТСО.В.040)(д)(1),
 - 2) распоред процене, време процене, технологије које се користе за процену способности кандидата из разумевања и комуникације, као и за омогућавање интерактивне комуникације, листу процене језичког знања кандидата са резултатима процене, снимке резултата процене кандидата (АМС4 АТСО.В.040)(д)(2),

- 3) критеријуме и стандарде за процену (најмање за оперативни, напредни и експертски ниво скале оцене језичког знања која је дата у Додатку 1 Анекса I Прилога 1. Правилника (АМС4 АТСО.В.040)(д)(3),

Метод процене мора да садржи као стандард за процену нивоа језичког знања скалу оцене језичког знања која је дата у Додатку 1 Анекса I Прилога 1. Правилника.

Такође, метод процене мора да садржи критеријуме за процену језичког знања из енглеског језика најмање за оперативни, напредни и експертски ниво скале оцене језичког знања, односно критеријуме за процену језичког знања из српског језика најмање за оперативни и напредни ниво скале оцене језичког знања, који су дати кроз показатеље језичког знања (*Holistic Descriptors*) у складу са ИСАО скалом оцене језичког знања која је дата у Додатку 1 Анекса I Прилога 1. Правилника.

- 4) документацију којом се доказује ваљаност процене, релевантност и поузданост за оперативни и напредни ниво језичког знања - АМС4 АТСО.В.040(д)(4),
- 5) документацију којом се доказује ваљаност процене, релевантност и поузданост за експертски ниво језичког знања из енглеског језика - АМС4 АТСО.В.040(д)(5),
- 6) процедуре процене и одговорности у складу са АМС4 АТСО.В.040(д)(7), као што су:
- припрема појединачне процене,
 - администрирање (за енглески језик): локација(е), провера идентитета и надзор, поштовање правила приликом процене, поверљивост/обезбеђивање,
 - извештавање и достављање документације Директорату и/или кандидату, укључујући пример сертификата, и
 - чување документације и евиденције.

Процедура процене језичког знања би требало да буде објашњена кроз опис општих услова за процену језичког знања:

1. опис просторија потребних за процедуру процене језичког знања, и
2. опис опреме која је потребна за спровођење процене језичког знања.

Поверљивост и обезбеђивање би требало да буду обухваћени мерама заштите којима се обезбеђује интегритет процеса спровођења процене и који би требало да обухвате:

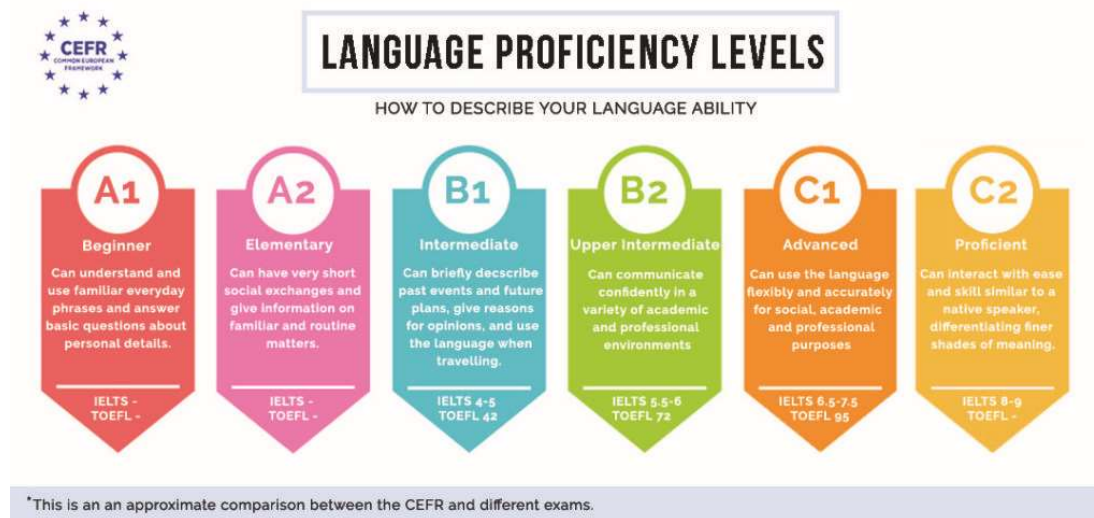
1. одговорност за ваљаност процеса спровођења процене језичког знања,
2. улоге и одговорности администратора, испитивача и процењивача,
3. заштиту теста, односно испитног материјала,
4. програм за администрирање теста,
5. процес процене од пријављивања кандидата за процену језичког знања до спровођења појединачне процене,
6. начин спровођења процеса процене,
7. обраду резултата после спроведене процене језичког знања,
8. проверу заштите теста.

На основу анализе резултата процене језичког знања кандидата, уколико буде више кандидата испод оперативног нивоа језичког знања од очекиваног броја, требало би спровести анализу програма обуке из енглеског језика ради евентуалне измене и допуне програма обуке у циљу подизања нивоа језичког знања.

Метод процене језичког знања из српског језика

За имаоца дозволе контролора летења која је издата у другој држави и коме српски језик није матерњи језик, а за ког постоји потреба за познавањем српског језика у пружању услуга контроле летења домаћем ваздухоплову који лети по правилима оперативног ваздушног саобраћаја, Директорат прихвата метод процене језичког знања из српског језика према систему сертификавања који је усклађен са Заједничким европским оквиром референци за учење језика Савета Европе (*CEFR - Common European Framework of Reference for Languages*), који је акредитовало Министарство просвете Републике Србије. Испит се спроводи на Филолошком факултету Универзитета у Београду.

Стога, да би Директорат признао и заменио дозволу контролора летења, за ког је предвиђено да се за стицање посебног овлашћења за локацију обучава на оперативном радном месту на ком се пружају услуге контроле летења домаћем ваздухоплову који лети по правилима оперативног ваздушног саобраћаја за које је неопходно познавање српског језика, потребно је да имаоца такве дозволе поседује званичан Национални сертификат о познавању српског језика ниво Б2 – средњи 2 као једини национално признати документ који доказује ниво знања српског језика.

Слика 1. CEFR нивои језичког знања

CEFR нивои језичког знања за које се може полагати су:

- A1 – почетни 1
- A2 – почетни 2
- B1 – средњи 1
- B2 – средњи 2
- C1 – напредни
- C2 – професионални напредни.

Према *CEFR Common European Framework*, ниво језичког знања B2 средњи (*B2 Upper Intermediate language proficiency level*) омогућава поуздану комуникацију у разним академским и професионалним окружењима. Ниво B2 приближно одговара IELTS-у 5-5⁶ и TOEFL-у 72.

CEFR дефинише стручност у односу на три врсте језичких активности: разумевање (слушање и читање), изговор (говор и писање) и комуникација (говорну и писану).

Табела 1. *CEFR Global scale Common Reference levels – Level B2*
CEFR Општа скала - Заједнички референтни нивои – ниво B2

INDEPENDENT USER	B2	Can understand the main ideas of complex text on both concrete and abstract topics, including technical discussions in his/her field of specialisation. Can interact with a degree of fluency and spontaneity that makes regular interaction with native speakers quite possible without strain for either party. Can produce clear, detailed text on a wide range of subjects and explain a viewpoint on a topical issue giving the advantages and disadvantages of various options.
	B1	Can understand the main points of clear standard input on familiar matters regularly encountered in work, school, leisure, etc. Can deal with most situations likely to arise whilst travelling in an area where the language is spoken. Can produce simple connected text on topics which are familiar or of personal interest. Can describe experiences and events, dreams, hopes & ambitions and briefly give reasons and explanations for opinions and plans.

НЕОВИСАН КОРИСНИК	B2	Може да разуме главне идеје сложеног текста о конкретним и апстрактним темама, укључујући техничке дискусије у својој области специјализације. Може да комуницира течно и спонтано у редовној комуникацији са лицима којима је српски језик матерњи језик, без напора по учеснике у разговору. Може јасно и детаљно да комуницира о широком опсегу тема и објашњава ставове о кључним темама наводећи предности и недостатке разних опција.
	B1	Can understand the main points of clear standard input on familiar matters regularly encountered in work, school, leisure, etc. Can deal with most situations likely to arise whilst travelling in an area where the language is spoken. Can produce simple connected text on topics which are familiar or of personal interest. Can describe experiences and events, dreams, hopes & ambitions and briefly give reasons and explanations for opinions and plans.

Према CEFR Глобалној скали – Заједнички референтни нивои, дати су показатељи језичког знања (*Holistic Descriptors*) за ниво B2 језика, што иако није сасвим упоредиво приближно одговара ИСАО нивоу 4 језичког знања и омогућава да кандидат може успешно да прати обуку за стицање посебног овлашћења за локацију.

На пример на нижем прагу нивоа B2 језичког знања фокус је на ефикасном аргументовању: објашњава и подржава своје мишљење током разговора обезбеђујући релевантна објашњења, аргументе и коментаре; објашњава своје ставове о главним питањима наводећи предности и недостатке разних опција; даје разумљиве аргументе; развија аргументацију дајући разлоге као подршку одређеном гледишту; објашњава проблем и прави уступке у преговорима; спекулише о узроцима, последицама, могућим

ситуацијама; узима активно учешће у неформалним дискусијама у породичном контексту, наводећи јасне алтернативне предлоге и дајући одговоре на претпоставке.

For example at the lower end of the band there is a focus on effective argument: account for and sustain his opinions in discussion by providing relevant explanations, arguments and comments; explain a viewpoint on a topical issue giving the advantages and disadvantages of various options; construct a chain of reasoned argument; develop an argument giving reasons in support of or against a particular point of view; explain a problem and make it clear that his/her counterpart in a negotiation must make a concession; speculate about causes, consequences, hypothetical situations; take an active part in informal discussion in familiar contexts, commenting, putting point of view clearly, evaluating alternative proposals and making and responding to hypotheses.

Даље, у току нивоа постоје два нова фокуса. Први је држати се у друштвеном дискурсу: нпр. разговарати природно, течно и ефикасно; разумети до детаља шта је речено у стандардном говорном језику, чак и у условима буке; иницирати комуникацију, учествовати у комуникацији према потреби и завршавати разговор када је потребно, иако то увек не мора бити првокласно; користити фразе (нпр. „То је тешко питање за одговр“) да би се добило на времену и наставило док се формулише шта да се каже; комуницирати течно и спонтано што чини редовну комуникацију са саговорником без напетости у комуникацији; прилагођавати се променама, стилу говора и нагласку у разговору; одржавати комуникацију са саговорницима матерњег језика без да их се намерно забавља или иритира или захтева да се понашају другачије него што би се понашали према саговорнику матерњег језика.

Secondly, running right through the level there are two new focuses. The first is being able to more than hold your own in social discourse: e.g. converse naturally, fluently and effectively; understand in detail what is said to him/her in the standard spoken language even in a noisy environment; initiate discourse, take his/her turn when appropriate and end conversation when he/she needs to, though he/she may not always do this elegantly; use stock phrases (e.g. 'That's a difficult question to answer') to gain time and keep the turn whilst formulating what to say; interact with a degree of fluency and spontaneity that makes regular interaction with native speakers quite possible without imposing strain on either party; adjust to the changes of direction, style and emphasis normally found in conversation; sustain relationships with native speakers without unintentionally or irritating them or requiring them to behave other than they would with a native speaker.

Следећи фокус је на новом степену свести о језику: кориговати грешке уколико воде неразумевању; нотирати „најдраже грешке“ и свесно пратити разговор за себе/остале: генерално кориговати повремене лапсусе и грешке уколико их је свестан/свесна; планирати шта треба да се каже и начин како да се каже, разматрајући ефекат на саговорника(е).

The second new focus is a new degree of language awareness: correct mistakes if they have led to misunderstandings; make a note of 'favourite mistakes' and consciously monitor speech for it/them; generally correct slips and errors if he/she becomes conscious of them; plan what is to be said and the means to say it, considering the effect on the recipient/s.

Табела 2. *CEFR Qualitative aspects of spoken language use - Common Reference levels*

	RANGE	ACCURACY	FLUENCY	INTERACTION	COHERENCE
C2	Shows great flexibility reformulating ideas in differing linguistic forms to convey finer shades of meaning precisely, to give emphasis, to differentiate and to eliminate ambiguity. Also has a good command of idiomatic expressions and colloquialisms	Maintains consistent grammatical control of complex language, even while attention is otherwise engaged (e.g. in forward planning, in monitoring others' reactions).	Can express him/herself spontaneously at length with a natural colloquial flow, avoiding or backtracking around any difficulty so smoothly that the interlocutor is hardly aware of it.	Can interact with ease and skill, picking up and using non-verbal and intonational cues apparently effortlessly. Can interweave his/her contribution into the joint discourse with fully natural turntaking, referencing, allusion making etc.	Can create coherent and cohesive discourse making full and appropriate use of a variety of organisational patterns and a wide range of connectors and other cohesive devices.
C1	Has a good command of a broad range of language allowing him/her to select a formulation to express him/ herself clearly in an appropriate style on a wide range of general, academic, professional or leisure topics without having to restrict what he/she wants to say.	Consistently maintains a high degree of grammatical accuracy; errors are rare, difficult to spot and generally corrected when they do occur.	Can express him/herself fluently and spontaneously, almost effortlessly. Only a conceptually difficult subject can hinder a natural, smooth flow of language.	Can select a suitable phrase from a readily available range of discourse functions to preface his remarks in order to get or to keep the floor and to relate his/her own contributions skilfully to those of other speakers.	Can produce clear, smoothly-flowing, well-structured speech, showing controlled use of organisational patterns, connectors and cohesive devices.
B2	Has a sufficient range of language to be able to give clear descriptions, express viewpoints on most general topics, without much conspicuous searching for words, using some complex sentence forms to do so.	Shows a relatively high degree of grammatical control. Does not make errors which cause misunderstanding, and can correct most of his/her mistakes.	Can produce stretches of language with a fairly even tempo; although he/she can be hesitant as he or she searches for patterns and expressions, there are few noticeably long pauses.	Can initiate discourse, take his/her turn when appropriate and end conversation when he / she needs to, though he /she may not always do this elegantly. Can help the discussion along on familiar ground confirming comprehension, inviting others in, etc.	Can use a limited number of cohesive devices to link his/her utterances into clear, coherent discourse, though there may be some "jumpiness" in a long contribution.
B1	Has enough language to get by, with sufficient vocabulary to express him/herself with some hesitation and circum-locutions on topics such as family, hobbies and interests, work, travel, and current events.	Uses reasonably accurately a repertoire of frequently used "routines" and patterns associated with more predictable situations.	Can keep going comprehensibly, even though pausing for grammatical and lexical planning and repair is very evident, especially in longer stretches of free production.	Can initiate, maintain and close simple face-to-face conversation on topics that are familiar or of personal interest. Can repeat back part of what someone has said to confirm mutual understanding.	Can link a series of shorter, discrete simple elements into a connected, linear sequence of points.
A2	Uses basic sentence patterns with memorised phrases, groups of a few words and formulae in order to communicate limited information in simple everyday situations.	Uses some simple structures correctly, but still systematically makes basic mistakes.	Can make him/herself understood in very short utterances, even though pauses, false starts and reformulation are very evident.	Can answer questions and respond to simple statements. Can indicate when he/she is following but is rarely able to understand enough to keep conversation going of his/her own accord.	Can link groups of words with simple connectors like "and," "but" and "because".
A1	Has a very basic repertoire of words and simple phrases related to personal details and particular concrete situations.	Shows only limited control of a few simple grammatical structures and sentence patterns in a memorised repertoire.	Can manage very short, isolated, mainly pre-packaged utterances, with much pausing to search for expressions, to articulate less familiar words, and to repair communication.	Can ask and answer questions about personal details. Can interact in a simple way but communication is totally dependent on repetition, rephrasing and repair.	Can link words or groups of words with very basic linear connectors like "and" or "then".

CEFR Квалитативни аспекти говорног језика – Заједнички референтни нивои (превод)

	ОПСЕГ (ВОКАБУЛАР)	ТАЧНОСТ (СТРУКТУРА)	ТЕЧНОСТ ИЗГОВОРА	КОМУНИКАЦИЈА	ПОВЕЗАНОСТ
C2	Shows great flexibility reformulating ideas in differing linguistic forms to convey finer shades of meaning precisely, to give emphasis, to differentiate and to eliminate ambiguity. Also has a good command of idiomatic expressions and colloquialisms	Maintains consistent grammatical control of complex language, even while attention is otherwise engaged (e.g. in forward planning, in monitoring others' reactions).	Can express him/herself spontaneously at length with a natural colloquial flow, avoiding or backtracking around any difficulty so smoothly that the interlocutor is hardly aware of it.	Can interact with ease and skill, picking up and using non-verbal and intonational cues apparently effortlessly. Can interweave his/her contribution into the joint discourse with fully natural turntaking, referencing, allusion making etc.	Can create coherent and cohesive discourse making full and appropriate use of a variety of organisational patterns and a wide range of connectors and other cohesive devices.
C1	Has a good command of a broad range of language allowing him/her to select a formulation to express him/ herself clearly in an appropriate style on a wide range of general, academic, professional or leisure topics without having to restrict what he/she wants to say.	Consistently maintains a high degree of grammatical accuracy; errors are rare, difficult to spot and generally corrected when they do occur.	Can express him/herself fluently and spontaneously, almost effortlessly. Only a conceptually difficult subject can hinder a natural, smooth flow of language.	Can select a suitable phrase from a readily available range of discourse functions to preface his remarks in order to get or to keep the floor and to relate his/her own contributions skilfully to those of other speakers.	Can produce clear, smoothly-flowing, well-structured speech, showing controlled use of organisational patterns, connectors and cohesive devices.
B2	Има довољан фонд речи да може да даје јасне описе, изражава ставове о најопштијим темама, без упадљивог тражења речи, уз коришћење сложених реченичних израза.	Показује релативно висок степен контроле над граматичким структурама и моделима реченица. Не прави грешке које доводе до неразумевања и може да коригује већину својих грешака.	Изговара дуже фразе одговарајућим темпом; иако може бити прекида у течном изговору док тражи реченичне моделе и изразе, има неколико приметно дугих пауза.	Може иницирати разговор, наизменично комуницирати и завршавати разговор по потреби, иако то не мора увек бити првокласно. Комуницира о познатим темама потврђујући разумевање, укључујући друге у разговор и тд.	Може ограничено да користи реченичне марткере или везнике да би повезао/ла своје изражавање у јасну, разумљиву комуникацију, иако може бити „напетости“ у комуникацији.
B1	Has enough language to get by, with sufficient vocabulary to express him/herself with some hesitation and circum-locutions on topics such as family, hobbies and interests, work, travel, and current events.	Uses reasonably accurately a repertoire of frequently used "routines" and patterns associated with more predictable situations.	Can keep going comprehensibly, even though pausing for grammatical and lexical planning and repair is very evident, especially in longer stretches of free production.	Can initiate, maintain and close simple face-to-face conversation on topics that are familiar or of personal interest. Can repeat back part of what someone has said to confirm mutual understanding.	Can link a series of shorter, discrete simple elements into a connected, linear sequence of points.
A2	Uses basic sentence patterns with memorised phrases, groups of a few words and formulae in order to communicate limited information in simple everyday situations.	Uses some simple structures correctly, but still systematically makes basic mistakes.	Can make him/herself understood in very short utterances, even though pauses, false starts and reformulation are very evident.	Can answer questions and respond to simple statements. Can indicate when he/she is following but is rarely able to understand enough to keep conversation going of his/her own accord.	Can link groups of words with simple connectors like "and, "but" and "because".
A1	Has a very basic repertoire of words and simple phrases related to personal details and particular concrete situations.	Shows only limited control of a few simple grammatical structures and sentence patterns in a memorised repertoire.	Can manage very short, isolated, mainly pre-packaged utterances, with much pausing to search for expressions, to articulate less familiar words, and to repair communication.	Can ask and answer questions about personal details. Can interact in a simple way but communication is totally dependent on repetition, rephrasing and repair.	Can link words or groups of words with very basic linear connectors like "and" or "then".

Табела 3. ICAO Language Proficiency Rating Scale – Level 4

LEVEL	PRONUNCIATION <i>Assumes a dialect and/or accent intelligible to the aeronautical community.</i>	STRUCTURE <i>Relevant grammatical structures and sentence patterns are determined by language functions appropriate to the task.</i>	VOCABULARY	FLUENCY	COMPREHENSION	INTERACTIONS
Operational 4	Pronunciation, stress, rhythm, and intonation are influenced by the first language or regional variation but only sometimes interfere with ease of understanding.	Basic grammatical structures and sentence patterns are used creatively and are usually well controlled. Errors may occur, particularly in unusual or unexpected circumstances, but rarely interfere with meaning.	Vocabulary range and accuracy are usually sufficient to communicate effectively on common, concrete, and work-related topics. Can often paraphrase successfully when lacking vocabulary in unusual or unexpected circumstances.	Produces stretches of language at an appropriate tempo. There may be occasional loss of fluency on transition from rehearsed or formulaic speech to spontaneous interaction, but this does not prevent effective communication. Can make limited use of discourse markers or connectors. Fillers are not distracting.	Comprehension is mostly accurate on common, concrete, and work-related topics when the accent or variety used is sufficiently intelligible for an international community of users. When the speaker is confronted with a linguistic or situational complication or an unexpected turn of events, comprehension may be slower or require clarification strategies.	Responses are usually immediate, appropriate, and informative. Initiates and maintains exchanges even when dealing with an unexpected turn of events. Deals adequately with apparent misunderstandings by checking, confirming, or clarifying.

ICAO скала оцене језичког знања – ниво 4 (превод)

Ниво	Изговор Користи дијалект и/или акценат разумљив за ваздухопловне кориснике.	Структура Релевантне граматичке структуре и модели реченица су одређени језичким функцијама које одговарају задатку.	Фонд речи	Тачност изговора	Разумевање	Комуникација
Оперативни 4	Изговор, акценат, ритам и интонација су под тицајем првог језика или регионалне варијанте, али само понекад утичу на лакоћу разумевања.	Основне граматичке структуре и модели реченица се користе креативно и обично су добро контролисани. Могу да се појаве грешке, посебно у ванредним или неочекиваним околностима, али ретко утичу на значење.	Фонд речи и прецизност су обично довољни за успешну комуникацију код општих, конкретних и стручних тема. Може често да парафразира успешно у недостатку фонда речи у ванредним или неочекиваним околностима.	Изговара дуже фразе одговарајућим темпом. Може постојати повремен прекид у течној изговору при преласку са увећаног или уско стручног говора на спонтану комуникацију, али ово не спречава ефикасну комуникацију. Може ограничено да користи реченичне маркере или везнике. Поштапалице не одвлаче пажњу.	Разумевање је углавном прецизно код општих, конкретних и стручних тема када је акценат или варијанта која се користи довољно разумљива за међународне ваздухопловне кориснике. Када се говорник суочи са лингвистичким или ситуацијским проблемом или неочекиваним обртом догађаја, разумевање може да буде спорije или да захтева стратегије разјашњења.	Одговори су обично тренутни, одговарајући и информативни. Иницира и одржава размену података чак и када се ради о неочекиваном обрту догађаја. Адекватно се носи са очигледним непоразумима кроз проверу, потврду или разјашњење.

Подношење захтева за одобрење метода процене језичког знања

За одобрење метода процене језичког знања потребно је доставити писарници Директората попуњен Захтев за одобрење метода процене језичког знања ДЦВ-КЛ-ОБ-003 који се налази на веб страници Директората, заједно са релевантним документом.

Обрада захтева и провера усаглашености достављеног документа

Захтев за одобрење метода процене језичког знања, заједно са пратећим документом се разматра у складу са захтевима АТСО.В.030(б) и (ц), и АТСО.В.040 Анекса I Прилога 1. Правилника и EASA прихватљивим начинима усаглашавања.

Одобрење метода процене доношењем решења

Када се утврди усаглашеност са регулаторним захтевима, директор Директората доноси решење којим се одобрава метод процене за доказивање језичког знања, које се преко писарнице Директората доставља подносиоцу захтева.

Уколико се током процене усаглашености захтева за одобрење метода процене језичког знања утврди да не постоји усаглашеност, директор Директората доноси негативно решење, које се преко писарнице Директората доставља подносиоцу захтева.

ПРОЦЕДУРА ПОДНОШЕЊА ЖАЛБЕ

Процедура подношење жалбе за енглески језик

У складу са захтевом АТСО.В.040(а)(3) Анекса I Прилога 1 Правилника, метод процене језичког знања из енглеског/српског језика мора да садржи процедуру жалбе:

1. у случају да кандидат сматра да је оштећен приликом процене језичког знања, и
2. у случају да кандидат није задовољан резултатом процене језичког знања.

У случају жалбе кандидата, одговорни руководилац је дужан да одмах обавести Директорат.

Процедура подношење жалбе за српски језик

У случају да имацац дозволе контролора летења коју је издала друга држава чији језик није матерњи српски језик сматра да је оштећен приликом процене језичког знања из српског језика, може да поступи у складу са процедуром Филолошког факултета Универзитета у Београду, где је полагао испит из српског језика, уколико је та могућност предвиђена.